การจัดการกำไรผ่านการใช้ดุลยพินิจในการสร้างรายการทางธุรกิจ และการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้าง กับความสามารถในการทำกำไรในอนาคต

Real Earnings Management and Accrual-based Earnings Management Implications for Future Profitability

เปรมารัช วิลาลัย* พัทธนันท์ เพชรเชิดชู[2] และศิริเดช คำสุพรหม[3]

Premarat Vilalai* Pattanant Petchchedchoo[2] and Siridech Kumsuprom[3]

Received : May 15, 2020 Revised : June 29, 2020 Accepted : July 1, 2020

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้สะท้อนให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของการจัดการกำไรผ่านการใช้ดุลยพินิจในการสร้างรายการทางธุรกิจและการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างกับความสามารถในการทำกำไรในอนาคตขององค์กร โดยการจัดการกำไรผ่านการใช้ดุลยพินิจในการสร้างรายการทางธุรกิจพิจารณาค่าผิดปกติจากการประมาณการค่ากระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน ค่าผิดปกติจากการประมาณค่าของค่าใช้จ่ายในดุลยพินิจของผู้บริหาร ค่าผิดปกติจากการประมาณค่าการสำรองค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ การจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างพิจารณาจากค่าผิดปกติจากการประมาณค่ารายการคงค้าง กลุ่มตัวอย่างใช้เป็นกลุ่มอุตสาหกรรมธุรกิจการเงินของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย จำนวน 51 บริษัท ประชากรทั้งหมด 60 บริษัท และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือ การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ผลการวิจัย พบว่า การจัดการกำไรผ่านการใช้ดุลยพินิจในการสร้างรายการทางธุรกิจพิจารณาจากการประมาณค่าผิดปกติจากกระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับความสามารถในการทำกำไรในอนาคต ทางตรงกันข้ามการจัดการกำไรผ่านการใช้ดุลยพินิจในการสร้างรายการทางธุรกิจการประมาณค่าผิดปกติจากค่าใช้จ่ายในดุลยพินิจของผู้บริหารการสำรองค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกันกับความสามารถในการทำกำไรในอนาคต การจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างไม่มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการทำกำไรในอนาคต

คำสำคัญ : การจัดการกำไร การใช้ดุลยพินิจในการสร้างรายการทางธุรกิจ รายการคงค้าง ความสามารถในการทำกำไรในอนาคต

---

* นักศึกษาปริญญาเอก วิทยาลัยบริหารธุรกิจนวัตกรรมและการบัญชี มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

* Ph.D. Candidate, College of Innovative Business and Accountancy, Dhurakij Pundit University

[2] ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วิทยาลัยบริหารธุรกิจนวัตกรรมและการบัญชี มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

[2] Assistant Professor, College of Innovative Business and Accountancy, Dhurakij Pundit University

[3] ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วิทยาลัยบริหารธุรกิจนวัตกรรมและการบัญชี มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

[3] Assistant Professor, College of Innovative Business and Accountancy, Dhurakij Pundit University

Abstract

This research reflects the relationship of Real Earnings Management and Accrual-based Earnings Management Implications for Future Profitability. Real earnings management based on abnormal cash flows from operating activities, abnormal discretionary expenses and abnormal provision for doubtful accounts as a proxy and accrual-based earnings management based on abnormal accruals. The sample group is used as the financial business industry group of 51 companies listed on the Stock Exchange of Thailand, with a population of 60 companies. And the statistics used in this research analysis are multiple regression analysis. The result of the research shows that real earnings management is based on abnormal cash flows from operating activities is a positive relationship between the future profitability. On the contrary, real earnings management is based on Conversely, abnormal discretionary expenses, abnormal provision for doubtful accounts having the opposite direction to the future profitability. Accrual-based Earnings Management has no relation to future profitability.

Keywords : Earnings Management, Real Earnings Management, Accrual-based Earnings, Future Profitability

1. บทนำ

การจัดการกำไรสามารถอธิบายด้วยทฤษฎีตัวแทน โดยตัวแทนเป็นผู้ที่ได้รับมอบอำนาจจากตัวการอาจแสดงพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ด้วยการใช้อำนาจตักตวงผลประโยชน์ให้เกิดแก่ตนเอง ซึ่งมีการเบียดบังผลประโยชน์ของตัวการ ตัวการจึงต้องแสวงหากลไกต่าง ๆ เพื่อตรวจสอบและจูงใจการปฏิบัติงานของตัวแทน (Jensen & Meckling, 1976) การจัดการกำไรหรือการตกแต่งกำไรเกิดจากแรงจูงใจของผู้บริหารจัดการกำไรมากมาย เช่น การจัดการกำไรเพื่อหลีกเลี่ยงการรายงานผลขาดทุนหรือผลการดำเนินงานที่ลดลง (Burgstahler & Dichev, 1997) การจัดการกำไรเพื่อให้ตรงกับประมาณการของนักวิเคราะห์ (Dhaliwal, Gleason & Mills, 2004; Burgstahler & Eames, 2006) การจัดการกำไรเพื่อประโยชน์ทางภาษี (อรจิรา ปัญจะเทวคุปต์, 2549) การจัดการกำไรเพื่อหลีกเลี่ยงการละเมิดสัญญาเงินกู้ (Jaggi & Lee, 2002) การจัดการกำไรโดยใช้การเพิ่มขึ้นของการใช้เงินทุนโดยการก่อหนี้ ผลการศึกษาพบว่าการตกแต่งกำไรมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับสัดส่วนการใช้เงินทุนโดยการก่อหนี้ของกิจการ (วรวิทย์ เอื้อทรัพย์สกุล, 2552) การจัดการกำไรโดยใช้ตำแหน่งประธานเจ้าหน้าที่บริหาร ตำแหน่งประธานเจ้าหน้าที่การเงิน (ขวัญชนก สุขสนิท, 2559) การจัดการกำไรในช่วงที่มีการเปลี่ยนแปลงประธานเจ้าหน้าที่บริหาร (จุฑารัธ พาลพ่าย, 2558) เป็นต้น

ผลกระทบของการจัดการกำไรจากการใช้ดุลยพินิจในรายงานทางการเงินอาจทำให้การรายงานกำไรและการแสดงฐานะการเงินของกิจการสูงหรือต่ำไปนำไปสู่การปรับงบการเงินย้อนหลัง (Financial Restatement) ทั้งนี้จากข้อมูลของแนวโน้มการแก้ไขรายงานทางการเงินของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ของประเทศสหรัฐอเมริการะหว่างปี ค.ศ.2003-2012 ของ Scholz, 2014 : เว็บไซต์ แสดงการปรับงบการเงินย้อนหลังนั้น เกิดจากการทุจริตประมาณ 2% ของงบการเงินบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ของประเทศสหรัฐอเมริกา ระหว่างปี ค.ศ. 2003 - 2012 ในงานวิจัยพบว่าปี ค.ศ.2012 กลุ่มอุตสาหกรรมที่มีการปรับงบการเงินย้อนหลังมากที่สุดใน 3 ลำดับแรก คือ อันดับที่ 1 กลุ่มอุตสาหกรรมการเงิน การธนาคาร และประกันภัย (Finance, Bank and Insurance) อันดับที่ 2 กลุ่มอุตสาหกรรมคอมพิวเตอร์และโปรแกรมคอมพิวเตอร์ (Computers and Software) และอันดับที่ 3 กลุ่มอุตสาหกรรม พลังงานเหมืองแร่และเคมีภัณฑ์ (Energy, Mining and Chemicals) และยังพบว่ามีการรายงานข้อมูลในงบการเงินเป็นเท็จและข่าวการทุจริตในการจัดทำงบการเงินซึ่งสร้างความเสียหายแก่นักลงทุนอย่างมาก และยังมีแรงจูงใจการจัดการกำไร

จากการเปิดเผยข้อมูลที่ไม่โปร่งใส Jo และ Kim (2007) ชี้ให้เห็นว่า การเปิดเผยข้อมูลเป็นการเพิ่มความโปร่งใส และลดแรงจูงใจและช่วยให้นักลงทุนตรวจสอบการจัดการกำไรได้ และ Consioni และคณะ, (2017) ชี้ให้เห็นอีกว่า ความไม่เท่าเทียมกันของข้อมูลสร้างสภาวะที่เอื้อต่อการปรับแต่งข้อมูลหรือการจัดการกำไร ซึ่งการจัดการกำไรจะช่วยให้ผู้บริหารใช้ดุลยพินิจของตนเองเพื่อจุดประสงค์เฉพาะในการจัดการกำไรมากขึ้น (อาภรณ์ แกล้วทนงค์ และคณะ, 2561) การจัดการกำไรของบริษัทยังเป็นการอำพรางแนวโน้มการเติบโตของรายได้และกำไรที่ช่วยให้ผู้บริหารสามารถควบคุมความคาดหวังที่บุคคลภายนอกมีต่อการเติบโตของบริษัท (McNichols, 2000) จาการควบคุมรายได้ค่าใช้จ่ายต้นทุนอาจส่งผลต่อพฤติกรรมของผู้บริหารที่จะตกแต่งกำไรโดยใช้ดุลยพินิจทำให้เกิดการจัดการกำไรผ่านการใช้ดุลยพินิจในการสร้างรายการทางธุรกิจ (Real earning management) มากขึ้น

งานวิจัยของ Graham และคณะ (2005) พบว่า ผู้บริหารนิยมการจัดการกำไรผ่านการใช้ดุลยพินิจในการสร้างรายการทางธุรกิจมากกว่าการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้าง (Accrual-based earning management) เนื่องจากสามารถจัดการกำไรได้ง่ายกว่าวิธีผ่านรายการคงค้าง (Demski, 1998) การจัดการกำไรผ่านการใช้ดุลยพินิจในการสร้างรายการทางธุรกิจตามงานวิจัยของ Roychowdhury (2006) พบว่า การจัดการกำไรที่เกิดขึ้นจากผู้บริหารสามารถทำได้โดยใช้กลไกต่าง ๆ ที่ใช้ดุลยพินิจของผู้บริหาร เช่น ทำให้กระแสเงินสดดำเนินงานมีความผิดปกติ การลดราคาผลิตภัณฑ์มากเกินไป เพื่อเพิ่มรายได้จากการผลิตที่มีปริมาณที่ล้นความต้องการ เพื่อลดต้นทุนของสินค้าที่ขายและลดค่าใช้จ่ายตามดุลยพินิจของผู้บริหาร เช่น ลดค่าโฆษณา ค่าบำรุงรักษา ค่าใช้จ่ายในการวิจัยและพัฒนา (R&D) เพื่อปรับปรุงให้รายงานทางการเงินไม่ขาดทุนหรือมีกำไรที่เพิ่มสูงขึ้นกว่าความเป็นจริง (Dechow & Dichev, 2002; Roychowdhury, 2006; Dichev et al., 2013) นอกจากนี้ Gunny (2010), Zhao และคณะ (2012) และ Chen และคณะ (2015) ได้นำเสนอมุมมองที่แตกต่างของความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการกำไรผ่านการใช้ดุลยพินิจในการสร้างรายการทางธุรกิจและผลกำไรในอนาคต โดย Gunny (2010) แสดงให้เห็นว่า บริษัทที่มีการจัดการกำไรผ่านการใช้ดุลยพินิจในการสร้างรายการทางธุรกิจที่หลีกเลี่ยงการลดลงของรายได้สุทธิจากปีก่อน มีผลการดำเนินงานในอนาคตที่ดีกว่าบริษัทที่มีการจัดการกำไรผ่านการใช้ดุลยพินิจในการสร้างรายการทางธุรกิจที่แต่ไม่หลีกเลี่ยงการลดลงของรายได้สุทธิจากปีก่อน แสดงให้เห็นว่าการจัดการกำไรผ่านการใช้ดุลยพินิจในการสร้างรายการทางธุรกิจมีความสอดคล้องกับความสามารถในการบริหารจัดการส่งสัญญาณหรือผลการดำเนินงานของบริษัทในอนาคต สอดคล้องกับ Zhao และคณะ (2012) ตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างผลการดำเนินงานในอนาคตและการจัดการกำไรผ่านการใช้ดุลยพินิจในการสร้างรายการทางธุรกิจด้วยวิธีการปฏิบัติที่คล้ายกับ Gunny (2010) และตรวจสอบความสัมพันธ์เชิงบวกที่เพิ่มขึ้นระหว่างผลการดำเนินงานในอนาคต งานวิจัยของ Brooke และคณะ (2018) ศึกษา การจัดการกำไรผ่านการใช้ดุลยพินิจในการสร้างรายการทางธุรกิจมีผกระทบต่อการจัดการกำไรในอนาคตพบว่า บริษัทขนาดเล็กใช้การจัดการกำไรผ่านการใช้ดุลยพินิจในการสร้างรายการทางธุรกิจมีผลกระทบให้ผลการดำเนินงานในอนาคตในทิศทางเดียวกันซึ่งกล่าวได้ว่าหากมีการจัดการกำไรผ่านการใช้ดุลยพินิจในการสร้างรายการทางธุรกิจจะส่งผลให้กำไรในอนาคตของกิจการสูงขึ้น การวิจัยครั้งนี้จึงมุ่งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการกำไรผ่านการใช้ดุลยพินิจในการสร้างรายการทางธุรกิจ และการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างกับความสามารถในการทำกำไรในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการจัดการกำไรผ่านการใช้ดุลยพินิจในการสร้างรายการทางธุรกิจ บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มอุตสาหกรรมธุรกิจการเงิน

2. เพื่อศึกษาการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้าง บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มอุตสาหกรรมธุรกิจการเงิน

3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการกำไรผ่านการใช้ดุลยพินิจในการสร้างรายการทางธุรกิจ และการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้าง กับความสามารถในการทำกำไรในอนาคต บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มอุตสาหกรรมธุรกิจการเงิน

2. แนวคิดและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การจัดการกำไรโดยการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชีตามดุลพินิจของผู้บริหารในการสร้างรายการทางธุรกิจ (Discretionary accounting) เป็นการจัดการกำไรเกี่ยวกับรายการค้างรับค้างจ่ายภายใต้ดุลยพินิจของผู้บริหาร หมายถึง การบันทึกรายรับหรือรายจ่ายที่เกิดขึ้นแล้ว ถึงแม้ว่าจะยังไม่ได้เงินสดเข้ามาหรือจ่ายออกไปก็ตาม ซึ่งจะกระทบกระแสเงินสดของการดำเนินงานของกิจการในอนาคตได้ เนื่องจากกำไรสุทธิของบริษัทประกอบด้วย 2 ส่วน คือ กระแสเงินสดจากการดำเนินงานซึ่งเป็นรายการเงินสดที่เกิดขึ้นในงวดนั้น และส่วนที่เป็นรายการค้างรับค้างจ่าย (Accruals) ดังนั้น ถ้าบริษัทจัดการกำไรจะสามารถทำผ่านทางรายการค้างรับค้างจ่ายได้ โดยการรับรู้กำไรก่อนล่วงหน้าถึงแม้จะยังไม่ได้รับเงินสดเข้ามาและชะลอการรับรู้ค่าใช้จ่ายออกไป ซึ่งต่อจากนี้ไปจะใช้คำว่า Discretionary Accruals หรือ DA เป็นวิธีการจัดการกำไรที่เกิดขึ้นจากผู้จัดการได้ดำเนินการเกี่ยวกับข้อมูลทางบัญชีที่เบี่ยงเบนไปจากการดำเนินธุรกิจตามปกติ โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อลดผลขาดทุนหรือเพิ่มกำไรระยะสั้น ทั้งนี้จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องพบว่า Sarbanes-Oxley Act ในประเทศสหรัฐอเมริกา รวมทั้งกฎระเบียบอื่น ๆ ที่มีมากขึ้นทำให้การจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างจะเกิดขึ้นได้ต้องรอจนกระทั่งสิ้นงวดจึงจะสามารถดำเนินการได้ การจัดการกำไรผ่านรายการคงค้าง สามารถกระทำได้ผ่านการเลือกใช้นโยบายบัญชี การประมาณการทางการบัญชีที่เกี่ยวข้องกับหลักการเกณฑ์คงค้าง เพื่อปิดบังหรือปกปิดการดำเนินงานที่แท้จริง อาทิ การประมาณการค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ ประมาณการหนี้สิน การประมาณการอายุการใช้งานและมูลค่าคงเหลือของสินทรัพย์ เป็นต้น งานวิจัยของ Bengtsson และคณะ (2007) ได้ศึกษาการจัดการกำไรหรือการตกแต่งกำไรผ่านรายการคงค้างบริษัทที่มีการเปลี่ยนแปลงประธานเจ้าหน้าที่บริหารในประเทศสวีเดน พบว่ามีหลักฐานที่แสดงให้เห็นว่ามีการจัดการกำไรในช่วงที่มีการเปลี่ยนแปลงประธานเจ้าหน้าที่บริหารเกิดจากผู้บริหารมีแรงจูงใจในการจัดการกำไรให้ตัวเลขกำไรในบัญชีสูงขึ้นเพื่อให้ได้รับค่าตอบแทนที่เพิ่มขึ้น

แต่การจัดการกำไรผ่านการใช้ดุลยพินิจในการสร้างรายการทางธุรกิจกลับสามารถดำเนินการเปลี่ยนแปลงได้ทันที โดยไม่ต้องรอการสิ้นสุดของรอบระยะเวลาบัญชี ทำให้บริษัทมีแนวโน้มที่จะใช้วิธีการสร้างรายการทางธุรกิจมากกว่าเลือกใช้นโยบายการบัญชีและการสร้างรายการคงค้าง อาทิเช่น การเปลี่ยนแปลงช่วงเวลาในการดำเนินงาน การลงทุน หรือการทำรายการทางการเงิน จากเดิมที่ได้มีการวางแผนไว้ เช่น การขยายเวลารับชำระหนี้ เพื่อเร่งอัตราการเติบโตของยอดขาย การลดค่าใช้จ่ายในการวิจัยและพัฒนา รวมถึงค่าใช้จ่ายในการขายและการบริหารต่าง ๆ เพื่อเพิ่มผลกำไรสำหรับงวดรายงานทางการเงินปีปัจจุบัน (Roychowdhury, 2006; Cohen et al., 2008; Gunny, 2010; Zang, 2012) และการจัดการกำไรผ่านการใช้ดุลยพินิจในการสร้างรายการทางธุรกิจสามารถทำได้โดยใช้กลไกต่าง ๆ เพิ่มเติม อาทิเช่น ทำให้กระแสเงินสดดำเนินงานผิดปกติ การลดราคาผลิตภัณฑ์มากเกินไป เพื่อเพิ่มรายได้จากการผลิตที่มีปริมาณที่ล้นความต้องการ เพื่อลดต้นทุนของสินค้าที่ขายและลดค่าใช้จ่ายตามดุลยพินิจของผู้บริหาร เช่น ลดค่าโฆษณา ค่าบำรุงรักษา ค่าใช้จ่ายในการวิจัยและพัฒนา (R&D) เพื่อปรับปรุงให้รายงานทางการเงินไม่ขาดทุนหรือมีกำไรที่เพิ่มสูงขึ้น กว่าความเป็นจริง (Roychowdhury, 2006; Dichev et al., 2013)

จากงานวิจัยของ Roychowdhury (2006) ศึกษาเกี่ยวกับการจัดการกำไรโดยใช้ดุลยพินิจในการสร้างรายการทางธุรกิจเพื่อหลีกเลี่ยงการรายงานผลขาดทุนของบริษัทในประเทศอเมริกา ระหว่างปี 1987-2001 โดยศึกษาการลดค่าใช้จ่ายที่อยู่ในดุลยพินิจของผู้บริหาร ซึ่งนิยามของค่าใช้จ่ายที่อยู่ในดุลยพินิจของผู้บริหาร คือ ผลรวมของรายจ่ายการวิจัยและพัฒนา รายจ่ายค่าโฆษณา และรายจ่ายในการขายและบริหาร โดยพิจารณาจากผลกระทบของการจัดการ

กำไรด้วยวิธีดังกล่าวที่มีต่อกระแสเงินสดจากการดำเนินงาน พบว่า การลดค่าใช้จ่ายที่อยู่ในดุลยพินิจของผู้บริหารส่งผลให้กระแสเงินสดออกลดลง หรือทำให้บริษัทมีกระแสเงินสดจากการดำเนินงานเทียบกับยอดขายสูงกว่าปกติ และมีค่าใช้จ่ายที่อยู่ในดุลยพินิจของผู้บริหารเทียบกับยอดขายต่ำกว่าปกติ ทั้งนี้ Beyer และคณะ (2018) ได้ศึกษาต่อจากงานวิจัยของ Roychowdhury (2006) คือศึกษาการจัดการกำไรผ่านการใช้ดุลยพินิจในการสร้างรายการทางธุรกิจมีผลกระทบต่อการจัดการกำไรในอนาคตพบว่า บริษัทขนาดเล็กใช้การจัดการกำไรผ่านการใช้ดุลยพินิจในการสร้างรายการทางธุรกิจมีผลกระทบให้ผลการดำเนินงานในอนาคตในทิศทางเดียวกันซึ่งกล่าวได้ว่าหากมีการจัดการกำไรผ่านการใช้ดุลยพินิจในการสร้างรายการทางธุรกิจจะส่งผลให้กำไรในอนาคตของกิจการสูงขึ้น

นอกจากนี้ Gunny (2010) พบว่า บริษัทมีการจัดการกำไรโดยใช้ดุลยพินิจในการสร้างรายการธุรกิจเป็นการส่งสัญญาณทางธุรกิจหรือเป็นการเอื้อให้บริษัทมีผลการดำเนินงานที่ดีขึ้นในอนาคต สอดคล้องกับ Healy และ Wahlen (1999) การจัดทำรายงานทางการเงินเพื่อนำเสนอต่อผู้มีส่วนได้เสีย ผู้บริหารสามารถใช้ดุลยพินิจหลายประการ เช่น การใช้ดุลยพินิจประมาณการเหตุการณ์ทางเศรษฐกิจในอนาคต การเลือกวิธีการทางบัญชี ซึ่งเป็นวิธีที่ยอมรับเพื่อการรายงานถึงรายการทางเศรษฐกิจที่มีลักษณะเดียวกัน การใช้ดุลยพินิจบริหารเงินทุนหมุนเวียน ซึ่งมีกระทบต่อการปันส่วนต้นทุนและรายได้สุทธิ การตัดสินใจเลือกจ่ายหรือชะลอรายจ่ายบางรายการและการตัดสินใจจัดโครงสร้างรายการเป็นต้น ดังนั้น เมื่อผู้บริหารสามารถใช้ดุลยพินิจหลายประการตามที่ Healy และ Wahlen (1999) กล่าวถึง ทำให้วิเคราะห์ต่อไปได้ว่าเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้บริหารสามารถใช้ดุลยพินิจบริหารกำไรได้หลากหลายวิธีการทั้งการบริหารรายการคงค้างและการบริหารกำไรจริง การจัดการกำไรยังพบในกลุ่มอุตสาหกรรมการเงินวัดได้จากงานวิจัยของ Robb (1998) ซึ่งเป็นการประมาณการค่าผิดปกติของการกันสำรองค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ (Abnormal loan losses provisions) ถือเป็นตัวแปรของการจัดการกำไร ทั้งนี้การจัดการกำไรแบบดั้งเดิมเป็นพิจารณาตามเกณฑ์คงค้าง สามารถตรวจพบได้ง่ายโดยผู้สอบบัญชีรับอนุญาตเนื่องจากเป็นไปตามหลักการบัญชีรับรองทั่วไป หรือประมาณการจำเป็นที่ต้องมีการอธิบายทางการเงินอย่างชัดเจน (Järvinen & Myllymäki, 2016) การจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างจึงมีแนวโน้มลดลงในขณะที่การจัดการกำไรผ่านการใช้ดุลยพินิจในการสร้างรายการทางธุรกิจเพิ่มมากขึ้น (Dechow & Skinner, 2000; Cohen et al., 2008; Alhadab, Clacher & Keasey, 2015)

จากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การจัดการกำไรผ่านการใช้ดุลยพินิจในการสร้างรายการทางธุรกิจ และการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้าง เพื่อหาความสัมพันธ์กับความสามารถในการทำกำไรในอนาคต บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มอุตสาหกรรมธุรกิจการเงิน ได้ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 การจัดการกำไรผ่านการใช้ดุลยพินิจในการสร้างรายการทางธุรกิจมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความสามารถในการทำกำไรในอนาคตของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มอุตสาหกรรมธุรกิจการเงิน

สมมติฐานที่ 2 การจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความสามารถในการทำกำไรในอนาคตของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มอุตสาหกรรมธุรกิจการเงิน

3. วิธีการดำเนินการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง การจัดการกำไรผ่านการใช้ดุลยพินิจในการสร้างรายการทางธุรกิจ และการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้าง กับความสามารถในการทำกำไรในอนาคต บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มอุตสาหกรรมธุรกิจการเงิน เป็นการวิจัยแบบเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรม แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อไปสู่กระบวนการสร้างและพัฒนากรอบแนวคิดการวิจัย กลุ่มตัวอย่างคือ บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ในกลุ่มอุตสาหกรรมธุรกิจการเงิน ประกอบด้วย

หมวดธุรกิจธนาคาร 11 บริษัท หมวดธุรกิจเงินทุนและหลักทรัพย์ 32 บริษัท หมวดธุรกิจประกันภัยและประกันชีวิต 17 บริษัท กลุ่มอุตสาหกรรมธุรกิจการเงินรวมทั้งสิ้น 60 บริษัท หัก บริษัทที่ไม่สามารถเก็บข้อมูลได้ครบถ้วน 9 บริษัท ประกอบด้วยหมวดธุรกิจเงินทุนและหลักทรัพย์จำนวน 4 บริษัท หมวดธุรกิจประกันภัยและประกันชีวิตจำนวน 5 บริษัท ดังนั้น บริษัทที่สามารถเก็บข้อมูลได้ครบถ้วนทั้งสิ้น 51 บริษัท มีรอบระยะเวลาบัญชี สิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม โดยทำการเก็บข้อมูลระหว่างปี พ.ศ. 2559 – 2561 จำนวน 3 ปี โดยเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) จากฐานข้อมูล SETSMART (SET Market Analysis and Reporting Tool) งบแสดงฐานะการเงิน รายงานประจำปี (แบบ 56-1) ตัวแปรตามที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ความสามารถในการทำกำไรในอนาคต วัดโดยใช้ Adjusted Return on Assets ตามแนวทางของ Bhojraj และคณะ (2009) และ Cohen และ Zarowin (2010) ได้แก่ กำไรสุทธิก่อนรายการกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จ(OCI) หารด้วย สินทรัพย์รวมถัวเฉลี่ย ลบค่า Median ROA ของอุตสาหกรรม

ตัวแปรอิสระที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ การจัดการกำไรผ่านการใช้ดุลยพินิจในการสร้างรายการทางธุรกิจ (Real Earnings Management : REM) ผู้วิจัยได้ใช้ตัวแบบของ Roychowdhury (2006) และ Cohen และคณะ (2008) วัดจากค่าผิดปกติจาก 3 สมการ เพื่อตรวจสอบพฤติกรรมการจัดการกำไร คือ ค่าผิดปกติของการประมาณค่าจากกระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน : CFO การประมาณค่าจากค่าใช้จ่ายที่อยู่ในดุลพินิจของผู้บริหาร : DISEX และการประมาณค่าจากต้นทุนการผลิตที่สูงเกินไป PROD ทั้งนี้ในการศึกษาของผู้วิจัยทำการศึกษากลุ่มอุตสาหกรรมธุรกิจการเงินซึ่งเป็นธุรกิจบริการ การศึกษาครั้งนี้จึงใช้ตัวแบบการคำนวณค่าผิดปกติของการประมาณค่าจากค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ : LLP ตามแนวทางของ Robb (1998) แทนตัวแบบการประมาณค่าใช้จ่ายการผลิตตามตัวแบบของ Roychowdhury (2006) จากนั้นคำนวณหาค่าผิดปกติของแต่ละสมการ แล้วนำค่าความคาดเคลื่อนไปวัดค่าการจัดการกำไรผ่านการใช้ดุลยพินิจในการสร้างรายการทางธุรกิจในสมการที่ 4 และตัวแปรอิสระถัดมาคือการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้าง (AEM) ตามตัวแบบของ Kasznik (1999) โดยมีรายละเอียดตัวแบบ ดังนี้

ตัวแปรต้น

การจัดการกำไรผ่านการใช้ดุลยพินิจในการสร้างรายการทางธุรกิจ (Real Earnings Management)

$$CFO_t/TA_{t-1} = \alpha_0 + \alpha_1(1/TA_{t-1}) + \beta_1 (REV_t/TA_{t-1}) + \beta_2 (\Delta REV_t/TA_{t-1}) + \varepsilon_t \quad (1)$$

$$DISEXP_t/TA_{t-1} = \alpha_0 + \alpha_1(1/TA_{t-1}) + \beta (REV_t/TA_{t-1}) + \varepsilon_t \quad (2)$$

$$LLP_t/TA_{t-1} = \alpha_0 + \alpha_1(LLP_{t-1}/ TA_t) + \alpha_2 (WO_t/ TA_t) + \alpha_3 (WO_{t+1}/ TA_t) + \varepsilon_t \quad (3)$$

$$REM = Abnormal\ CFO(-1) + Abnormal\ DISEXP(-1) + Abnormal\ LLP \quad (4)$$

การประมาณค่าจากการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้าง (Accrual-based Earnings Management)

$$TAC_{it} = \alpha 0 + \alpha 1 (\Delta REV_{it} - \Delta REC_{it}) + \alpha 2\ PPE_{it} + \alpha 3\ \Delta CFO_{it} + \varepsilon \quad (5)$$

ตัวแปรตาม : ความสามารถในการทำกำไรในอนาคต

วัดโดยใช้ Adjusted ROA ตามแนวทางของ Bhojraj et al. (2009) และ Cohen & Zarowin (2010)

$$Adjusted\ Return\ on\ Assets_{i,t} = ROA_{i,t} - Median\ ROA_{i,t} \quad (6)$$

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลได้ทำการทดสอบความสัมพันธ์โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นและตัวแปรตาม และพิจารณาค่าp-value ของค่าสถิติ t สำหรับตัวแปรต่าง ๆ เทียบกับระดับนัยสำคัญ 0.05 และสมการที่ใช้ในการทดสอบความสัมพันธ์ คือ

$$\text{Adjusted Return on Assets}_{i,t} = \alpha + \beta_1 \text{REM} + \beta_2 \text{AEM}_t + \varepsilon_t \quad (7)$$

โดยที่

ตัวแปรตาม

Adjusted Return on Assets	ความสามารถในการทำกำไรในอนาคต

ตัวแปรอิสระ

CFO_t	เงินสดสุทธิกิจกรรมดำเนินงาน ปีที่กำลังพิจารณา
TA_{t-1}	สินทรัพย์รวม ณ วันสิ้นงวดของปีก่อนหน้าปีที่กำลังพิจารณา
REV_t	รายได้รวมปีที่กำลังพิจารณา
ΔREV_t	ผลต่างระหว่างรายได้รวมในปีที่พิจารณากับรายได้รวมในปีก่อนหน้าที่พิจารณา
$DISEXP_t$	ค่าใช้จ่ายที่อยู่ในดุลพินิจของผู้บริหาร ปีที่กำลังพิจารณา (ค่าโฆษณา ค่าใช้จ่ายในการขายและบริหาร ค่าใช้จ่ายในการวิจัยและพัฒนา)
LLP_t	การตั้งสำรองหนี้สงสัยจะสูญปีที่กำลังพิจารณา
LLP_{t-1}	การตั้งสำรองหนี้สงสัยจะสูญ ณ วันสิ้นงวดของปีก่อนหน้าปีที่กำลังพิจารณา
TA_t	สินทรัพย์รวม ณ วันสิ้นงวดของปีที่กำลังพิจารณา
WO_t	หนี้สูญสำหรับปีของปีที่กำลังพิจารณา
WO_{t+1}	หนี้สูญสำหรับปีของปีหลังหน้าปีที่กำลังพิจารณา 1ปี
Abnormal CFO	ค่าผิดปกติของการประมาณค่าจากกระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน
Abnormal DISEXP	ค่าผิดปกติของการประมาณค่าจากค่าใช้จ่ายที่อยู่ในดุลพินิจของผู้บริหาร
Abnormal LLP	ค่าผิดปกติของการประมาณค่าจากค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ
TAC_{it}	รายการคงค้างรวม (AEM)
ΔREC_{it}	ผลต่างระหว่างลูกหนี้ในปีที่พิจารณากับลูกหนี้ในปีก่อนหน้าที่พิจารณา
PPE_{it}	สินทรัพย์ถาวรรวม ณ วันสิ้นงวดของปีที่พิจารณา
REM	การจัดการกำไรผ่านการใช้ดุลยพินิจในการสร้างรายการทางธุรกิจ
AEM	การจัดการกำไรผ่านรายการคงค้าง
i,t	บริษัทที่นำมาศึกษา และ ปีที่นำมาศึกษา
ΔCFO_{it}	ผลต่างระหว่างกระแสเงินสดในปีที่พิจารณากับกระแสเงินสดในปีก่อนหน้าที่พิจารณา
ε_t	ค่าผิดปกติ (Abnormal) ของตัวแปร

4. ผลการวิจัยและอภิปรายผล

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของการจัดการกำไรผ่านการใช้ดุลยพินิจในการสร้างรายการทางธุรกิจ (REM) และการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้าง (AEM) กับความสามารถในการทำกำไรในอนาคตของบริษัทในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มอุตสาหกรรมธุรกิจการเงิน แสดงในตาราง 1 ตาราง 2 ตาราง 3 และตาราง 4 ดังต่อไปนี้

ตาราง 1 แสดงผลจากสมการที่ใช้คำนวณค่าการจัดการกำไรผ่านการใช้ดุลยพินิจในการสร้างรายการทางธุรกิจ

ตัวแปร	Abnormal CFO			Abnormal DISEXP			Abnormal LLP		
	B	beta	p-value	B	beta	p-value	B	beta	p-value
(Constant)	-0.039		0.007	0.035		0.000	0.005		0.019
$1/TA_{t-1}$	-4.384	-0.053	0.352	4.044	0.035	0.152			
REV_t/TA_{t-1}	0.160	1.645	0.000*	0.136	0.955	0.000*			
$\Delta REV_t/TA_t$	-0.807	-0.700	0.000*						
LLP_{t-1} / TA_t							0.830	0.543	0.000*
WO_t / TA_t							-0.189	-0.146	0.133
WO_{t+1} / TA_t							0.580	0.507	0.000*
Adj. R^2	0.846			0.966			0.643		
Sig. F	0.000**			0.000**			0.000**		
				** Significant at 1% level			* Significant at 5% level		

จากตาราง 1 แสดงผลจากการคำนวณตามสมการ (1) ถึง (3) ซึ่งแสดงค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรอิสระโดยเฉลี่ยการประมาณการจัดการกำไรผ่านการใช้ดุลยพินิจในการสร้างรายการธุรกิจทั้งสามประการ โดยจะเห็นว่ารายได้รวมและการเปลี่ยนแปลงของรายได้รวมมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับค่าผิดปกติการประมาณการค่าจากกระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน และค่าผิดปกติการประมาณการค่าจากค่าใช้จ่ายในดุลยพินิจของผู้บริหาร ทั้งนี้ค่า Adjusted R^2 สำหรับค่าผิดปกติการประมาณการค่าจากกระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานและค่าผิดปกติการประมาณการค่าจากค่าใช้จ่ายในดุลยพินิจของผู้บริหารสูงถึงร้อยละ 84.60 และร้อยละ 96.60 ตามลำดับ หมายความว่าค่าผิดปกติการประมาณการค่าจากกระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานและค่าผิดปกติการประมาณการค่าจากค่าใช้จ่ายในดุลยพินิจของผู้บริหารมีความสามารถในการอธิบายการจัดการกำไรของบริษัทกลุ่มตัวอย่างได้สูงถึงร้อยละ 84.60 และร้อยละ 96.60 ตามลำดับ ในขณะที่ค่าผิดปกติการประมาณการค่าจากค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญและหนี้สูญมีค่า Adjusted R^2 เท่ากับร้อยละ 64.30 หมายความว่า ค่าผิดปกติการประมาณการค่าจากค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญและหนี้สูญมีความสามารถในการอธิบายการจัดการกำไรของบริษัทกลุ่มตัวอย่างได้ถึงร้อยละ 64.30 ซึ่งน้อยกว่าค่าผิดปกติการประมาณการรายการอื่น

อย่างไรก็ตามสมการทั้งสามมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับ Dechow และ Skinner (1998) และ Dechow และ Skinner (2000) พบว่า ความยืดหยุ่นของมาตรฐานการบัญชีและมาตรฐานรายงานทางการเงินและค่าใช้จ่ายในดุลยพินิจของผู้บริหารทำให้ผู้บริหารมีโอกาสจัดการกำไร และสอดคล้องกับ Bhojraj และคณะ (2009) พบว่า บริษัทที่ใช้การจัดการกำไรผ่านการใช้ดุลยพินิจในการสร้างรายการทางธุรกิจ เพื่อให้ผลการคาดการณ์ของนักวิเคราะห์ของบริษัทที่คาดการณ์ไว้ถูกต้องและพบว่าผลการดำเนินงานและราคาหุ้นของบริษัทที่แย่กว่าเป็นบริษัทที่ไม่มีการจัดการกำไรผ่านการใช้ดุลยพินิจในการสร้างรายการทางธุรกิจ

ตาราง 2 แสดงผลจากสมการคำนวณค่าการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้าง : AEM

ตัวแปร	Abnormal TAC		
	B	beta	p-value
(Constant)	-3.466		0.000
	0.008	0.049	0.516
	1.917	0.558	0.000*
	0.002	0.006	0.000*
Adj. R^2	0.295		
Sig. F	0.000**		

** Significant at 1% level * Significant at 5% level

จากตาราง 2 แสดงผลจากการคำนวณสมการ (5) ซึ่งแสดงค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรอิสระโดยเฉลี่ยการประมาณการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้าง โดยจะเห็นว่าสินทรัพย์ถาวรรวมและการเปลี่ยนแปลงของกระแสเงินสดมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับค่าผิดปกติของรายการคงค้าง ทั้งนี้ค่า Adjusted R^2 สำหรับค่าผิดปกติการประมาณการค่าจากรายการคงค้างมีค่าร้อยละ 29.50 หมายความว่า ค่าผิดปกติการประมาณการค่าจากรายการคงค้างมีความสามารถในการอธิบายการจัดการกำไรของบริษัทกลุ่มตัวอย่างได้เพียงร้อยละ 29.50 เท่านั้น

จากนั้นผู้วิจัยนำค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรอิสระทางแทนค่าในสมการ (1) ถึง (3) เพื่อให้ได้ค่าผิดปกติและนำมาแทนค่าในสมการ (4) เพื่อหาค่าการจัดการกำไรผ่านการใช้ดุลยพินิจในการสร้างรายการทางธุรกิจ : REM ดังแสดงในตาราง 3 พร้อมทั้งหาค่าทางสถิติเชิงพรรณนาการจัดการกำไรผ่านการใช้ดุลยพินิจในการสร้างรายการทางธุรกิจ และความสามารถในการทำกำไรในอนาคต(Adjusted ROA)

REM = Abnormal CFO(-1) + Abnormal DISEXP(-1) + Abnormal LLP (4)

ตาราง 3 แสดงผลจากสถิติเชิงพรรณนาการจัดการกำไรผ่านการใช้ดุลยพินิจในการสร้างรายการทางธุรกิจ และความสามารถในการทำกำไรในอนาคต(Adjusted ROA)

ตัวแปร	N	Mean	Min	Max	Std.Dev
กระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน (Abnormal CFO)	153	0.3398	-0.2779	0.6860	0.1410
ค่าใช้จ่ายในดุลยพินิจของผู้บริหาร (Abnormal DISEXP)	153	0.0094	-0.2042	0.5597	0.0890
การตั้งสำรองหนี้สงสัยจะสูญ (Abnormal LLP)	153	0.0004	-0.0585	0.1804	0.0230
Adjusted ROA	153	0.0054	-0.4800	0.4500	0.0844

จากตาราง 3 แสดงผลการคำนวณจากสมการ (4) ผลจากทางสถิติแสดงให้เห็นว่าบริษัทมีการจัดการกำไรผ่านรายการทางธุรกิจ โดยเมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยของรายการแต่ละรายการพบว่าการจัดการกำไรเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ผลการวิจัยเป็นไปตามสมมติฐานที่ 1 การจัดการกำไรผ่านการใช้ดุลยพินิจในการสร้างรายการทางธุรกิจมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความสามารถในการทำกำไรในอนาคตของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

กลุ่มอุตสาหกรรมธุรกิจการเงินโดยมีค่าเฉลี่ยเป็นบวกทั้งสามรายการธุรกิจ กล่าวคือ การจัดการกำไรผ่านรายการกระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานมีค่าเฉลี่ยเป็นบวก (0.3398) แสดงถึงค่าผิดปกติของรายการกระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานมีค่าสูงกว่าค่าปกติ ในขณะที่กระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานที่เกิดขึ้นมีมูลค่าสูง ในทิศทางเดียวกันค่าเฉลี่ยของการจัดการกำไรผ่านรายการค่าใช้จ่ายในดุลพินิจของผู้บริหาร (0.0094) และผ่านรายการตั้งสำรองหนี้สงสัยจะสูญ (0.0004) มีค่าเป็นบวก แสดงว่า ค่าใช้จ่ายในดุลพินิจของผู้บริหารและการตั้งสำรองหนี้สงสัยจะสูญมีค่าสูงกว่าค่าปกติของรายการธุรกิจ นั่นหมายความว่า บริษัทส่วนใหญ่มีแนวโน้มที่จะจัดการกำไรให้ต่ำลงจากการเพิ่มค่าใช้จ่ายในดุลพินิจของผู้บริหารและเพิ่มการตั้งสำรองหนี้สงสัยจะสูญรวมทั้งเพิ่มรายการหนี้สูญ

ตาราง 4 ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการกำไรผ่านการใช้ดุลยพินิจในการสร้างรายการทางธุรกิจ (REM) และการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้าง (AEM) กับความสามารถในการทำกำไรในอนาคต

ตัวแปร	B	beta	p-value
(Constant)	-0.025		0.124
การจัดการกำไรผ่านการใช้ดุลยพินิจในการสร้างรายการทางธุรกิจ (REM)	0.084	0.162	0.048*
การจัดการกำไรผ่านรายการคงค้าง (AEM)	-1.293	-0.013	0.870
Adj. R^2 0.013			
Sig. F 0.139			
** Significant at 1% level		* Significant at 5% level	

จากตาราง 4 แสดงผลการคำนวณสมการ (6) ผลการศึกษาพบว่าการจัดการกำไรผ่านการใช้ดุลยพินิจในการสร้างรายการทางธุรกิจ (REM) มีความสัมพันธ์เชิงบวกคือสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับความสามารถในการทำกำไรในอนาคต กลุ่มอุตสาหกรรมธุรกิจการเงิน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 95.2% (p-value น้อยกว่า 0.05) แสดงให้เห็นว่าบริษัทมีการจัดการกำไรผ่านการใช้ดุลยพินิจในการสร้างรายการทางธุรกิจ (REM) เพิ่มขึ้นส่งผลให้บริษัทมีความสามารถในการทำกำไรในอนาคตเพิ่มขึ้น ยอมรับสมมติฐานที่ 1 สอดคล้องกับงานวิจัยของ Beyer และคณะ(2018) ได้ศึกษาต่อจากงานวิจัยของ Roychowdhury (2006) คือ ศึกษาการจัดการกำไรผ่านการใช้ดุลยพินิจในการสร้างรายการทางธุรกิจมีผลกระทบต่อการจัดการกำไรในอนาคต พบว่า บริษัทขนาดเล็กใช้การจัดการกำไรผ่านการใช้ดุลยพินิจในการสร้างรายการทางธุรกิจมีผลกระทบให้ผลการดำเนินงานในอนาคตในทิศทางเดียวกัน ซึ่งกล่าวได้ว่าหากมีการจัดการกำไรผ่านการใช้ดุลยพินิจในการสร้างรายการทางธุรกิจจะส่งผลให้กำไรในอนาคตของกิจการสูงขึ้นและผลงานวิจัย พบว่า การจัดการกำไรผ่านรายการคงค้าง (AEM) ไม่มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการทำกำไรในอนาคต ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มอุตสาหกรรมธุรกิจการเงิน (p-value มากกว่า 0.05) ไม่ยอมรับสมมติฐานที่ 2 เนื่องจากการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างกระทำได้ผ่านการเลือกใช้นโยบายบัญชี การประมาณการทางการบัญชีที่เกี่ยวข้องกับหลักการเกณฑ์คงค้าง เพื่อปิดบังหรือปกปิดการดำเนินงานที่แท้จริง อาทิ การประมาณการค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ ประมาณการหนี้สิน การประมาณการอายุการใช้งานและมูลค่าคงเหลือของสินทรัพย์ ซึ่งไม่ส่งผลต่อความสามารถในการทำกำไรในอนาคต

ทั้งนี้การจัดการกำไรผ่านการใช้ดุลยพินิจในการสร้างรายการทางธุรกิจ (REM) สามารถอธิบายการผันแปรความสามารถในการทำกำไรในอนาคต ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มอุตสาหกรรมธุรกิจการเงิน ค่า Adjusted R^2 มีค่าร้อยละ 1.30 หมายความว่า การจัดการกำไรผ่านการใช้ดุลยพินิจในการสร้างรายการทางธุรกิจ (REM) ใช้อธิบายการเปลี่ยนแปลงของความสามารถในการทำกำไรในอนาคต ได้ร้อยละ 29.50 สอดคล้องกับงานวิจัย

5. บทสรุปและข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่าบริษัทกลุ่มตัวอย่างมีแนวโน้มอาจมีการจัดการกำไรผ่านการใช้ดุลยพินิจในการสร้างรายการทางธุรกิจที่เพิ่มขึ้นจากรายได้รวม การเปลี่ยนแปลงของรายได้รวม ค่าใช้จ่ายในดุลยพินิจของผู้บริหาร คือ ค่าโฆษณา ค่าใช้จ่ายในการขายและบริหาร ค่าใช้จ่ายในการวิจัยและพัฒนา การตั้งสำรองหนี้สงสัยจะสูญ และรายการหนี้สูญ ส่งผลให้ความสามารถในการทำกำไรในอนาคตเพิ่มขึ้น สอดคล้องกับการจัดการกำไรผ่านการใช้ดุลยพินิจในการสร้างรายการทางธุรกิจตามงานวิจัยของ Roychowdhury (2006) พบว่า การจัดการกำไรที่เกิดขึ้นจากผู้บริหารสามารถทำได้โดยใช้กลไกต่าง ๆ ที่ใช้ดุลยพินิจของผู้บริหาร เช่น ทำให้กระแสเงินสดดำเนินงานมีความผิดปกติ การลดราคาผลิตภัณฑ์มากเกินไป เพื่อเพิ่มรายได้จากการผลิตที่มีปริมาณที่ล้นความต้องการ เพื่อลดต้นทุนของสินค้าที่ขายและลดค่าใช้จ่ายตามดุลยพินิจของผู้บริหาร เช่น ลดค่าโฆษณา ค่าบำรุงรักษา ค่าใช้จ่ายในการวิจัยและพัฒนา (R&D) เพื่อปรับปรุงให้รายงานทางการเงินไม่ขาดทุนหรือมีกำไรที่เพิ่มสูงขึ้นกว่าความเป็นจริง (Dechow & Dichev, 2002; Roychowdhury 2006; Gunny (2010) และ Graham, Harvey & Rajgopal, 2013) แสดงให้เห็นว่า บริษัทที่มีการจัดการกำไรผ่านการใช้ดุลยพินิจในการสร้างรายการทางธุรกิจที่หลีกเลี่ยงการลดลงของรายได้สุทธิจากปีก่อน มีผลการดำเนินงานในอนาคตที่ดีกว่าบริษัทที่มีการจัดการกำไรผ่านการใช้ดุลยพินิจในการสร้างรายการทางธุรกิจที่แต่ไม่หลีกเลี่ยงการลดลงของรายได้สุทธิจากปีก่อน แสดงให้เห็นว่าการจัดการกำไรผ่านการใช้ดุลยพินิจในการสร้างรายการทางธุรกิจมีความสอดคล้องกับความสามารถในการบริหารผลการดำเนินงานของบริษัทในอนาคต สำหรับการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างไม่มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการทำกำไรในอนาคต หมายถึง การจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างไม่ส่งผลต่อความสามารถในการทำกำไรในอนาคตในงานวิจัยนี้

ในการวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษาการจัดการกำไรผ่านการใช้ดุลยพินิจในการสร้างรายการทางธุรกิจ และการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้าง กับความสามารถในการทำกำไรในอนาคต โดยใช้ตัวแบบการจัดการกำไรผ่านการใช้ดุลยพินิจในการสร้างรายการทางธุรกิจตาม Robb (1998) และ Roychowdhury (2006) การจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างตาม Kasznik (1999) และการวัดความสามารถการทำกำไรในอนาคตตาม Roychowdhury (2006) ดังนั้น ในการศึกษาครั้งต่อไปผู้วิจัยอาจจะใช้ตัวแบบการวิเคราะห์การจัดการกำไรด้วยวิธีอื่น เนื่องจากแต่ละตัวแบบมีมุมมองและวัตถุประสงค์แตกต่างกันไป

เอกสารอ้างอิง

ขวัญชนก สุขสนิท. (2559). *ลักษณะของผู้บริหารกับการตกแต่งกำไร.* การศึกษาค้นคว้าแบบอิสระบัญชีมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

จุฑารัธ พาลพ่าย. (2558). *การตกแต่งกำไรในช่วงการเปลี่ยนแปลงประธานเจ้าหน้าที่บริหาร(CEO) กรณีศึกษาบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย.* การศึกษาค้นคว้าแบบอิสระ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

วรวิทย์ เอื้อทรัพย์สกุล. (2552). *ผลกระทบจากการเพิ่มขึ้นของการใช้เงินทุนโดยการก่อหนี้ (Leverage) กับการตกแต่งกำไร กรณีศึกษาบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย.* วิทยานิพนธ์บัญชีมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

อรจิรา ปัญจะเทวคุปต์. (2549). *การตกแต่งบัญชีเพื่อประโยชน์ทางภาษีเงินได้นิติบุคคลผ่านบัญชีรายจ่าย.* วิทยานิพนธ์บัญชีมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

อาภรณ์ แกล้วทนงค์, พัทธนันท์ เพชรเชิดชู, และศิริเดช คำสุพรหม. (2561). ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยทุนทางปัญญากับคุณภาพกำไรและมูลค่าตามราคาตลาดของบริษัทจดทะเบียนในตลาด หลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยี. *วารสารสุทธิปริทัศน์,* 32(102), 98-112.

Alhadab, M., Clacher, I., & Keasey, K. (2015). Real and accrual earnings management and IPO failure risk. *Accounting and Business Research,* 45(1), 55–92. https://doi.org/10.1080/00014788.2014.969187

Bengtsson, K., Bergström, C., & Nilsson, M. (2007). *Earnings Management and CEO Turnovers*. Thesis. Stockholm School of Economics, Sweden

Beyer, B.D., Nabar, S.M., & Rapley, E.T. (2018). Real Earnings Management by Benchmark-Beating Firms : Implications for Future Profitability. *Accounting Horizons,* 32(4), 59-84.

Bhojraj, S., Hribar, P., Picconi, M., & McInnis, J. M. (2009). Making Sense of Cents : An Examination of Firms That Marginally Miss or Beat Analyst Forecasts. *The Journal of Finance,* 64(5), 2361-2388.

Burgstahler, D., & Dichev, I. (1997). Earnings management to avoid earnings decreases and losses. *Journal of Accounting and Economics,* 24(1), 99–126.

Burgstahler, D., & Eames, M. (2006). Management of earnings and analysts' forecasts to achieve zero and small positive earnings surprises. *Journal of Business Finance and Accounting,* 33(5–6), 633–652.

Chen, J. Z., Rees, L.L., & Sivaramakrishnan, K. (2015). *Are All Benchmark Beaters Treated the Same? Accrual-Based Versus Real Earnings Management.* Working paper, University of Colorado at Boulder, Texas A&M University, and Rice University.

Cohen, D., Dey, A., & Lys, T. Z. (2008). Real and accrual-based earnings management in the pre- and post-Sarbanes-Oxley periods. *The Accounting Review,* 83(3), 757–787. https://doi.org/10.2308/accr.2008.83.3.757

Consioni, S., Colauto, R. D., & Lima, G. A. S. F. D. (2017). Voluntary disclosure and earnings management : evidence from the Brazilian capital market. *Revista Contabilidade & Financas,* 28(74), 249-263.

Cohen, D. A., & Zarowin, P. (2010). Accrual-based and real earnings management activities around seasoned equity offerings. *Journal of Accounting and Economics,* 50(1), 2-19.

Dechow, P. M., Kothari, S. P., & Watts, R. L. (1998). The relation between earnings and cash flows. *Journal of Accounting and Economics, 25(2),* 133–168. https://doi.org/10.1016/S0165-4101(98)00020-2

Dechow, P., & Skinner, D. (2000). Earnings management : Reconciling the views of accounting academics, practitioners, and regulators. *Accounting Horizons,* 14(2), 235–250. https://doi.org/10.2308/acch.2000.14.2.235

Dechow, P. M., & Dichev, I. D. (2002). The Quality of Accruals and Earnings : The Role of Accrual Estimation Errors. *The Accounting Review, 77,* 35-59.

Demski, J. S. (1998). Performance Measure Manipulation. *Contemporary Accounting Research,* 14, 261-285.

Demski, J. S. (2004). Endogenous Expectations. *The Accounting Review,* 79, 519-539.

Dhaliwal, D. S., Gleason, C. A., & Mills, L. F. (2004). Last-chance earnings management : using the tax expense to meet analysts' forecasts. *Contemporary Accounting Research,* 21(2), 431–460.

Dichev, I. D., Graham, J. R., Harvey, C. R., & Rajgopal, S. (2013). Earnings quality : Evidence from the field. *Journal of Accounting and Economics,* 56(2–3), 1–33. https://doi.org/10.1016/j.jacceco.2013.05.004

Erickson, M., & Wang, S. (1999). Earnings management by acquiring firms in stock for stock mergers. *Journal of Accounting and Economics,* 27(2), 149-176.

Ewert, R., & Wagenhofer, A. (2005). Economic effects of tightening accounting standards to restrict earnings management. *The Accounting Review,* 80(4), 1101-1124. https://doi.org/10.2308/accr.2005.80.

Graham, J., Harvey, C., & Rajgopal, S. (2005). The economic implications of corporate financial reporting. *Journal of Accounting and Economics,* 40, 3-73.

Gunny, K. A. (2010). The relation between earnings management using real activities manipulation and future performance : Evidence from meeting earnings benchmarks. *Contemporary Accounting Research,* 27(3), 855-888.

Healy, P. M., & Wahlen, J. M. (1999). A review of earnings management literature and its implications for standard setting. *Accounting Horizons,* 13, 365-383.

Jaggi, B., & Lee, P. (2002). Earnings management response to debt covenant violations and debt restructuring. *Journal of Accounting, Auditing & Finance,* 17(4), 295–324.

Järvinen, T., & Myllymäki, E. R. (2016). Real Earnings Management before and after Reporting SOX 404 Material Weakness, *Accounting Horizons*, 30(1), 119 - 141.

Jensen, M. C., & Meckling, W. H. (1976). Theory of the firm : Managerial behavior, agency costs, and ownership structure. *Journal of Financial Economics,* 3, 305-360.

Jo, H., & Kim, Y. (2007). Disclosure frequency and earnings management. *Journal of Financial Economics,* 84(2), 561-590.

Kasznik, R. (1999). On the association between voluntary disclosure and earnings management. *Journal of Accounting Research,* 37, 57–81.

McNichols, M. (2000). Research design issues in earnings management studies. *Journal of Accounting and Public Policy,* 19, 313–345.

McNichols, M. (2002). Discussion of the quality of accruals and earnings : The role of accrual estimation errors. *The Accounting Review,* 77, 61–69.

Robb, S. (1998). The Effect of Analysts' Forecasts on Earnings Management in Financial Institutions, *Journal of Financial Research,* 21(3), 315-331.

Roychowdhury, S. (2006). Earnings management through real activities manipulation. *Journal of Accounting and Economics,* 42(3), 335-370.

Scholz, S. (2014). *Financial Restatement Trends in the United States : 2003-2012 :* Retrieved March 22, 2019, from https://www.thecaq.org/wp-content/uploads/2019/03/financial-restatement-trends-in-the-united-states-2003-2012.pdf

Zang, A. Y. (2012). Evidence on the trade-off between real activities manipulation and accrual-based earnings management. *The Accounting Review*, 87(2), 675–703.

Zhao, Y., Chen, K. H., Zhang, Y., & Davis, M. (2012). Takeover protection and managerial myopia : Evidence from real earnings management. *Journal of Accounting and Public Policy 31 (1),* 109–135. https://doi.org/10.1016/j.jaccpubpol.2011.08.004